

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft een aantal vragen en opmerkingen aan de Minister voor Klimaat en Energie voorgelegd over de brief van 4 november betreffende de Appreciatie Energiepakket van de Europese Commissie (Kamerstuk 22 112, nr. 3535).

De voorzitter van de commissie,
Agnes Mulder

De adjunct-griffier van de commissie,
Reinders

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
II Antwoord / Reactie van de Minister	5

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsappreciatie van het Energiepakket van de Europese Commissie. Deze leden vinden het positief dat de Europese Unie streeft naar een gecoördineerde aanpak om de uitdagingen op energiegebied van deze winter het hoofd te bieden en om gezamenlijk tot oplossingen te komen voor de periode erna. Het coördineren van de vraag naar gas en inzetten op energiebesparing zijn essentieel om vraag en aanbod weer met elkaar in lijn te brengen. Deze leden zijn echter kritisch over de voorstellen van de Europese Commissie voor prijsinterventiemaatregelen aangezien deze tot risico's voor onze leveringszekerheid zouden kunnen leiden. De leden van de VVD-fractie hebben dan ook nog enkele vragen.

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het voorstel om gezamenlijk gas in te kopen. Deze leden onderschrijven dat gezamenlijke inkoop tot gunstigere inkoopvoorwaarden kan leiden en helpt te voorkomen dat lidstaten met elkaar concurreren op de gasmarkt waardoor de prijs hoger wordt. Tegelijkertijd willen zij benadrukken dat inkoop van energie altijd een nationale bevoegdheid moet blijven en dat deze ingreep van tijdelijke aard moet zijn. Kan de Minister dit bevestigen? De leden van de VVD-fractie vinden het daarnaast belangrijk dat er een dienstverlener wordt aangewezen die expertise heeft met het kopen van gas. Welke randvoorwaarden stelt de Minister aan de dienstverlener? Hoe zal het ingekochte gas worden verdeeld onder de lidstaten? Hoe wordt dit gedaan indien het niet lukt om voldoende gas in te kopen?

De leden van de VVD-fractie zijn kritisch over het voorstel dat entiteiten melding moeten maken indien zij een hoeveelheid van meer dan 5 TWh willen inkopen. Deze leden delen de zorg van de Minister. Hoe appreciëren andere lidstaten dit voorstel? Kan de Minister samen optrekken met lidstaten om ervoor te zorgen dat dit artikel wordt geschrapt?

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het voorstel van de Europese Commissie om het elektriciteitsverbruik op piekmomenten met 5% te verminderen. Hoe wil de Minister dit bewerkstelligen? Is de Minister voornemens om dit op basis van vrijwilligheid met een tender te laten invullen? Is de Minister van mening dat dit ook kan helpen met de congestie op het elektriciteitsnet en zou het permanent opzetten van een dergelijke elektriciteitspiektender ruimte op het net kunnen creëren?

De leden van de VVD-fractie zijn kritisch over het voorstel van de Europese Commissie om een marktcorrectiemechanisme op te zetten waarmee een dynamische prijslimiet kan worden ingesteld op de Title Transfer Facility (TTF). Prijslimieten op de import van gas kunnen leiden tot grotere tekorten en daardoor dus ook hogere prijzen. Daarnaast bestaat een dynamisch prijsplafond niet, er is een plafond of het is er niet. Wat zijn de gevolgen voor Nederland als er op het niveau van de Europese Unie een dynamisch prijslimiet wordt ingesteld? Kan de Minister toezeggen dat Nederland niet zal instemmen met de invoering van een dynamisch prijslimiet totdat er een impactassessment is

uitgevoerd en hieruit is gebleken dat onze leveringszekerheid niet in gevaar wordt gebracht?

De leden van de VVD-fractie nemen kennis van de voorstellen op het gebied van onderliggende solidariteit. Deze leden begrijpen de noodzaak hiertoe, maar hebben nog een aantal vragen. Is de Minister van mening dat solidariteit alleen gevraagd kan worden nadat een lidstaat alle mogelijke stappen eerst zelf heeft genomen, waaronder het afschakelen van niet-essentiële gebruikers? Daarnaast zijn de leden van de VVD-fractie van mening dat het besluit tot overgaan tot solidariteit niet genomen mag worden door de Europese Commissie maar door de lidstaten zelf. Deelt de Minister deze mening? Hoe gaat zij dit principe borgen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsappreciatie van het Energiepakket van de Europese Commissie. Deze leden hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie onderschrijven de teleurstelling van de Minister dat het pakket niet voorziet in verplichte besparingsdoelen. Deze leden zijn het eens met het belang van verplichte besparingsdoelen. Zal de Minister verplichte besparingsdoelen blijven aankarten in Europa? Zal de Minister ervoor zorgen dat het effect van verplichte besparingsdoelen wordt meegenomen in de impactanalyse van een dynamisch prijslimietmechanisme, zodat die twee maatregelen in samenhang worden bekeken?

De leden van de D66-fractie kijken kritisch naar een prijsplafond voor gas dat wordt gebruikt voor elektriciteitsopwekking. Zij zien dat hiermee de prijs van elektriciteit gedrukt kan worden maar zien ook risico's, met name op het gebied van energiebesparing. In hoeverre heeft de Europese Commissie de ervaring uit Spanje betrokken bij het voorstel? Daar is de energieconsumptie omhooggegaan na een prijsplafond voor gas voor elektriciteitsopwekking. In hoeverre kan worden gegarandeerd dat gas dat tegen een lagere prijs wordt ingekocht voor elektriciteitsopwekking, niet alsnog voor een hogere prijs wordt doorverkocht?

Ten aanzien van de verplichte gezamenlijke inkoop van gas hebben de leden van de D66-fractie enkele vragen. Wat is de appreciatie van het voorgestelde percentage, namelijk 15% voor een vulgraad van 90%? Is de Minister van mening dat 15% voldoende is om de situatie van afgelopen najaar, waarbij Europese landen elkaar beconcurrerden op gas, te voorkomen? Welke voordelen en risico's zitten er aan een hoger percentage?

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister kritisch is op een dynamische prijslimietmechanisme via de TTF. Deze leden kunnen dit goed volgen. Zij vragen wel welk alternatief de Minister in Europa heeft aangedragen om de volatiliteit op de gasmarkt te beteugelen. Is enkel gasbesparing voldoende?

De leden van de D66-fractie delen het belang van Europese solidariteit en onderschrijven dus een extra solidariteitsverplichting. Zij vinden wel dat solidariteit ook reikt tot aan besparingen. Zij verzoeken de Minister daarom om ook in het kader van de solidariteitsverplichting te pleiten voor Europese verplichte besparingsdoelen.

De leden van de D66-fractie zien tot slot graag dat de Minister de aankomende informele Energieraad benut om een ander punt van belang te maken, namelijk de ontbossing in Europa ten behoeve van biomassa. Kan de Minister toezeggen om in de Energieraad aandacht te vragen voor de biodiversiteitsstrategie van de Europese Unie, die staat voor 3 miljard extra bomen in 2030, in relatie tot bomenkap voor biomassa? Kan de Minister toezeggen om zich hard te maken voor het belang dat de biodiversiteitsstrategie zorgt voor echt méér bomen in Europa en te voorkomen dat meer bomen in Europa ook weer leidt tot meer bomenkap ten behoeve van biomassa?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsappreciatie van het Energiepakket van de Europese Commissie en hebben daarover op dit moment geen vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de kabinetsappreciatie van het Energiepakket van de Europese Commissie. Deze leden lezen dat de Europese Commissie voornemens is om genomen crisismaatregelen in de energievoorziening van permanente aard te maken. Zij vragen de Minister om niet zonder overleg met de Kamer onomkeerbare stappen te zetten. Deze leden vragen de Minister om transparantie in afspraken die gemaakt worden en van tijdelijke aard zijn, en afspraken die gemaakt worden die van langdurige aard zijn en bijvoorbeeld een wijziging van de verdragen met zich mee brengt dan wel een wijziging aan de werking van de interne markt tot gevolg heeft. Deze leden vragen de Minister om een strikte scheiding te maken tussen crisismaatregelen om een tijdelijke situatie op te lossen, en maatregelen van een permanente aard. Deze leden vragen om in het geval van maatregelen van permanente aard democratische besluitvorming te eisen.

De leden van de SP-fractie vragen de Minister om zich kritisch op te stellen tegenover initiatieven waarmee op Europese Unie-niveau private organisaties een spilrol zullen vervullen in de coördinatie van primaire levensbehoeften zoals energie. Deze leden vragen de Minister om bij voorstellen van de Europese Commissie zo veel mogelijk publieke en democratische waarborgen te verankeren. Deze leden uitten zich kritisch tegenover het aanbesteden van een dergelijke dienst aan een private partij, waarmee te weinig publieke controle uitgeoefend kan worden op dit orgaan. Zij stellen bovendien dat coördinerende taken gepaard gaan met een sterke informatiepositie waarmee een zekere macht toebedeeld is en dat daarom kritisch gekeken moet worden of dit tot taak van een private organisatie moet zijn, zeker wanneer dit een primaire levensbehoefte als energie betreft waarmee additioneel een positie van strategische afhankelijkheid wordt verworven.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks- en PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks- en PvdA-fracties lezen dat de Minister aangeeft zeer kritisch te zijn op het voorstel van de Europese Commissie om een plafond op de TTF in te stellen en wil dat er eerst bindende gasbesparingsdoelen worden ingesteld. Deze leden delen de sterke nadruk op gasbesparing, wanneer de prijzen dalen kan dat leiden tot onnodig hoge gasconsumptie, wat niet wenselijk is in het kader van leveringszekerheid en de klimaatcrisis. Deze leden zien echter ook niet

graag dat het pakket helemaal uiteenvalt. Klopt het dat er echter nu een meerderheid is voor het voorstel van de Europese Commissie? Deelt de Minister dan de inschatting dat het beter is om te focussen op het maken van harde afspraken over gasbesparing?

De leden van de GroenLinks- en PvdA-fractie maken zich grote zorgen over de winter van 2023–2024 en zijn blij te lezen dat de Minister wil inzetten op een sterkere link tussen het gezamenlijk inkopen van gas en het vullen van de gasvoorraden. In een recent rapport van het Internationale Energie Agentschap (IEA) wordt gewaarschuwd voor moeilijkheden die gaan spelen bij het vullen van de gasopslagen in aanloop naar de volgende winter.¹ Dit jaar kwam er nog 30 miljard kuub gas uit Rusland via pijpleidingen naar de Europese Unie en importeerde China relatief weinig liquefied natural gas (LNG). Deze twee factoren zijn er wellicht niet meer in 2023. Kan de Minister een appreciatie geven van dit rapport? Deelt de Minister de overtuiging dat alles op alles moet worden gezet om nog veel meer energie te besparen zodat de winter van 2023–2024 goed kan worden doorstaan?

De leden van de GroenLinks- en PvdA-fractie hebben vernomen dat de import van Russische LNG naar de Europese Unie met maar liefst 46% is gestegen. Dit is om meerdere redenen absoluut onwenselijk. Wat gaat de Minister doen om dit te stoppen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsappreciatie van het Energiepakket van de Europese Commissie. Deze biedt op dit moment geen aanleiding tot verdere vragen van deze leden.

II Antwoord / reactie van de Minister

¹ IAE, november 2022, «Never Too Early to Prepare for Next Winter: Europe's gas balance for 2023–2024». (https://www.iea.org/reports/never-too-early-to-prepare-for-next-winter?utm_source=SendGrid&utm_medium=Email&utm_campaign=IEA+newsletters).